



فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه‌گذاری
سال ششم / شماره بیست‌وچهارم / زمستان ۱۳۹۶

بررسی اثرات صندوق اعتبارات مالی خرد بر میزان توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی (مطالعه موردی: منطقه الموت)

محمد مهدی مظفری

استادیار گروه مدیریت صنعتی دانشگاه بین‌الملل امام خمینی (ره) قزوین، ایران. (نویسنده مسئول)
mozaffari@soc.ikiu.ac.ir

محمدصادق ضیائی

استاد گروه مدیریت منابع انسانی دانشگاه تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۹۶/۰۵/۱۰ تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۷/۲۳

چکیده

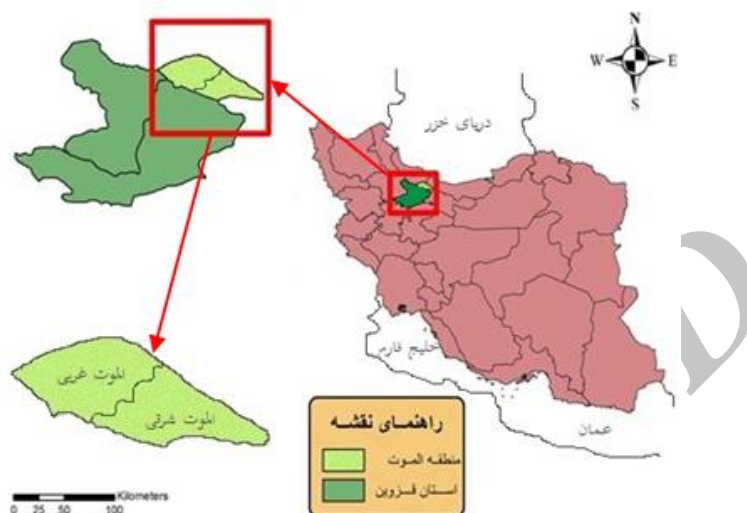
هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی اثرات صندوق اعتبارات مالی خرد بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت است. تحقیق حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ تجزیه و تحلیل داده‌ها توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری شامل زنان روستایی عضو صندوق اعتبارات خرد در منطقه الموت (۸۳ نفر) است که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و فرمول کوکران ۶۸ نفر آن به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. روایی پرسشنامه، با روش پانل متخصصان و پایایی آن با روش ضریب آلفای کرونباخ تعیین شد. این ضریب برای پرسشنامه ۰/۸۲ برآورد شد که پایایی آن را نشان می‌دهد. به منظور مطالعه میزان همبستگی و روابط علی احتمالی بین متغیرهای موثر بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی عضو صندوق اعتبارات خرد از ضرایب همبستگی اسپیرمن و پیرسون و آزمون‌های کروسکال والیس، من ویتنی و رگرسیون چندگانه استفاده شد. نتایج آزمون کروسکال والیس نشان می‌دهد که بین دیدگاه پاسخگویان نسبت به گویه‌های شناخت وضعیت روستا، روحیه کارآفرینی، استقلال مالی، روحیه خودباوری و اعتماد به نفس و زمینه‌سازی اشتغال جدید با توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت براساس متغیر سطح تحصیلات در سطح یک درصد تفاوت معنی‌داری وجود دارد. نتایج آزمون من ویتنی نشان می‌دهد که بودن یا نبودن سرپرست خانواده تأثیری بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت ندارد. نتایج تحلیل رگرسیونی چندگانه نیز نشان می‌دهد که متغیرهای موثر و معنی‌دار در این تحقیق حدود ۵۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته "توانمندسازی زنان روستایی منطقه الموت از طریق اعتبارات مالی خرد" را توضیح می‌دهند.

واژه‌های کلیدی: توانمندسازی مدیریتی، صندوق اعتبارات خرد، زنان روستایی، روش توصیفی-همبستگی، منطقه الموت.

۱- مقدمه

توانمندسازی مالی زنان روستایی و مشارکت آنان در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی از مهم‌ترین عوامل دستیابی به توسعه پایدار روستایی بوده و ضرورتی بنیادین دارد. در سال‌های اخیر برنامه‌ریزان توسعه روستایی به نقش زنان در توسعه به ویژه در توسعه پایدار و همه‌جانبه توجه‌ای خاص مبذول داشته‌اند، اما بدون وجود سرمایه و اعتبارات لازم، به فعالیت در آوردن استعدادها و بهره‌برداری از توان‌های طبیعی و انسانی توسعه پایدار امکان‌پذیر نمی‌باشد. تأمین مالی زنان در قالب اعتبارات خرد و کلان می‌تواند در توسعه پایدار روستاها، به خصوص در روستاهای کشورهای در حال توسعه که در آن‌ها زنان نقش بسیار فعالی در امور اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی خانواده و جامعه دارند، مؤثر واقع شود (مداحی گیوی، ۱۳۸۸). یکی از راهکارهای مطرح شده در دو دهه اخیر به منظور تسریع در فرآیند سرمایه‌گذاری، تقویت بنیادهای مالی و پس‌انداز در مناطق روستایی در جهت توانمندسازی و فقرزدایی جوامع محروم، از طریق ارتقاء بهره‌وری با تأکید بر به-کارگیری اعتبارات خرد بوده است. اعتبارات خرد به عنوان راهبردی در توسعه اقتصادی با هدف دسترسی زنان کم‌درآمد به منابع اعتباری، برای بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی آن‌ها است و به عنوان ابزاری مؤثر در مبارزه با فقر و گرسنگی، قابلیت‌ها و ارزش‌های خود را اثبات کرده است. این ابزار، توانایی تغییر و بهبود زندگی مردم به ویژه زنان نیازمند را دارا می‌باشد (مافی، ۱۳۸۸). با توجه به این‌که در روستاها، زنان حدود نیمی از جمعیت را تشکیل می‌دهند و نقش به‌سزایی در فرآیند تولید روستایی دارند، بنابراین ضروری است که به طرق مختلف از جمله با راه‌اندازی صندوق‌های اعتبارات خرد امکان و احساس ایجاد تعلق در جامعه حداقل در اجتماع صندوق به عنوان یک گروه جامعه روستایی به وجود آید. حصول موفقیت‌های پی در پی این صندوق‌ها امکان حضور و مشارکت زنان روستایی را در جوامع بزرگ‌تر فراهم خواهد آورد (کوشکی و همکاران، ۱۳۹۰).

در ایران طرح صندوق اعتبارات خرد برگرفته از الگوی گرامین بانک است که به عنوان الگویی موفق در جوامع روستایی توسط کارشناسان وزارت جهاد کشاورزی به صورت آزمایشی در سال ۱۳۷۹ در دو استان مازندران و کرمانشاه اجرا شد (مداحی گیوی، ۱۳۸۸). در این راستا، واحد امور زنان روستایی سازمان جهاد کشاورزی استان قزوین بنا به اهمیت بهبود وضعیت اقتصادی کشور، کاهش بیکاری و کاهش فقر در مناطق روستایی، پروژه تشکیل صندوق‌های اعتبارات خرد را از سال ۱۳۸۳ به اجرا درآورده و تاکنون ۱۷ صندوق اعتبارات خرد زنان روستایی را تأسیس نموده است. از این تعداد، سه صندوق در منطقه الموت استان قزوین تأسیس شده که جمعاً حدود ۸۳ نفر عضو را تحت پوشش خود قرار داده‌اند (سازمان جهاد کشاورزی استان قزوین، ۱۳۹۳)، اما این‌که صندوق‌های تأسیس شده به چه میزان در توانمندسازی زنان روستایی منطقه مورد مطالعه (شکل ۱) مؤثر بوده‌اند، ضرورت انجام این تحقیق را شکل می‌دهد.



شکل ۱- موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه (سازمان جهاد کشاورزی استان قزوین، ۱۳۹۳)

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه تحقیق

طی سال‌های اخیر تحقیقات داخلی و خارجی متعددی در رابطه با توانمندسازی زنان روستایی، نقش صندوق اعتبارات خرد در این زمینه و تأثیر آن بر وضعیت زندگی استفاده‌کنندگان از این اعتبارات صورت گرفته است. دان و آربوکل^۱ (۲۰۰۰) در تحقیقی با استفاده از روش‌های توصیفی و آماری نشان دادند که استفاده‌کنندگان از اعتبارات خرد در کشور پرو نسبت به سایر افرادی که از این اعتبارات استفاده نکرده‌اند، همواره از وضعیت اشتغال، دارایی و درآمد بهتری برخوردار هستند. لایبر^۲ (۲۰۰۲) در مقاله‌ای تحت عنوان «زنان و اعتبارات خرد در ویتنام» نشان داد که برنامه‌های اعتبارات خرد باید با هدف‌گذاری استقلال مالی بیشتر برای وام‌گیرندگان فقیر همراه باشد، نه این‌که وابستگی به اعتبارات را بیشتر کند؛ چرا که این شرایط ممکن است به‌ویژه برای افراد فاقد سرمایه خطرناک باشد. گومز و سانتور^۳ (۲۰۰۳) در مطالعه‌ای به مقایسه عملکرد اعتبارات خرد به صورت انفرادی و گروهی با استفاده از دو مؤسسه بزرگ مالی که فعالیت پرداخت اعتبارات خرد در کانادا را برعهده دارند، در قالب الگوی اقتصادسنجی پرداخته و نشان دادند که عملکرد وام‌های گروهی بهتر از وام‌های انفرادی است. وام گروهی همانند عناصر ازدواج، تحصیلات دانشگاهی، آموزش‌های مهارتی و استقرار ثابت داشتن وام‌گیرنده، در بازپرداخت اعتبارات اثر مثبت دارد و این بیانگر نقش مؤلفه‌های گوناگون اقتصادی و اجتماعی در افزایش کارایی مؤسسه‌های اعتبارات خرد و ارتباط آن‌ها با افراد وام‌گیرنده است. کارلن^۴ (۲۰۰۵) در مطالعه خود اشاره دارد که بالا بودن سطح سرمایه اجتماعی اثر مثبتی بر بازپرداخت وام در جامعه دارد و در جوامعی که دارای سرمایه اجتماعی بالایی هستند، اتخاذ برنامه‌های وام‌های گروهی برای افراد کم‌درآمد با هدف ایجاد اشتغال و کاهش فقر پیشنهاد شده است. ساتیاباما^۵ (۲۰۱۰) در مطالعات خود بیان می‌کند که اعتبارات خرد به عنوان راهبردی در

فرآیند توسعه به شمار می‌رود که هدف آن دسترسی زنان و مردان کم‌درآمد به منابع اعتباری است تا به موجب آن توانایی بهبود اقتصادی و اجتماعی آنان را افزایش دهد.

در ایران نیز، قلی نیا و همکاران (۱۳۸۴) با انجام تحقیقی به کمک روش تحلیل عاملی نشان دادند که بالا بودن میزان شاخص‌های سابقه فعالیت در بین زنان فیروزجاه استان کرمانشاه، انگیزه دریافت وام و زمینه فعالیت در روستا از عوامل موفقیت و عدم زمینه‌یابی مناسب از روستاهای هدف، شرایط نامناسب عضویت زنان و عدم نیازسنجی‌های دقیق از وضعیت زنان روستایی از عوامل شکست صندوق‌های اعتبارات خرد به شمار می‌روند. سروش‌مهر و همکاران (۱۳۸۹) با بررسی عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده توانمندسازی اقتصادی زنان روستایی به این نتیجه دست یافتند که مؤلفه‌های تأثیرگذار بر تسهیل توانمندسازی اقتصادی زنان روستایی شامل سه عامل مشارکت اقتصادی، انسجام خانوادگی و آگاهی اجتماعی و مهم‌ترین موانع تأثیرگذار بر توانمندسازی اقتصادی زنان چهار مؤلفه فردی- روانشناختی، مشارکت اقتصادی، زیرساختاری و اجتماعی- نهادی می‌باشند. کوشکی و همکاران (۱۳۹۰) نشان دادند که مشارکت زنان در صندوق اعتبارات خرد را می‌توان از طریق سه عامل آموزشی- مدیریتی، اجتماعی- روانشناختی و اقتصادی- حمایتی بهبود بخشید. فقیری و همکاران (۱۳۹۰) به منظور بررسی اثربخشی صندوق‌های اعتبار خرد بر توانمندسازی زنان روستایی استان کرمانشاه با استفاده از روش علی، مقایسه‌ای بر روی زنان روستایی عضو صندوق‌های خرد و زنان غیرعضو انجام دادند. نتایج نشان داد که زنان عضو صندوق‌ها در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و خانوادگی در سطح بالاتری از توانمندی نسبت به زنان غیرعضو قرار دارند. زرگرانی (۱۳۹۲) با بررسی تأثیر اعتبارات خرد بر اشتغال زنان روستایی استان کردستان، نشان داد که اعتبارات خرد بیشترین تأثیر را در زمینه بالا بردن اعتماد گروهی در بین زنان روستایی این استان داشته است. همچنین، عواملی مانند ایجاد احساس قوی انجام کار، افزایش مهارت مدیریت زندگی، افزایش اعتماد به نفس، آگاه‌سازی زنان از توانایی‌های بالقوه خود و بهبود منزلت زنان در خانواده در دریافت وام تأثیر زیادی داشته است.

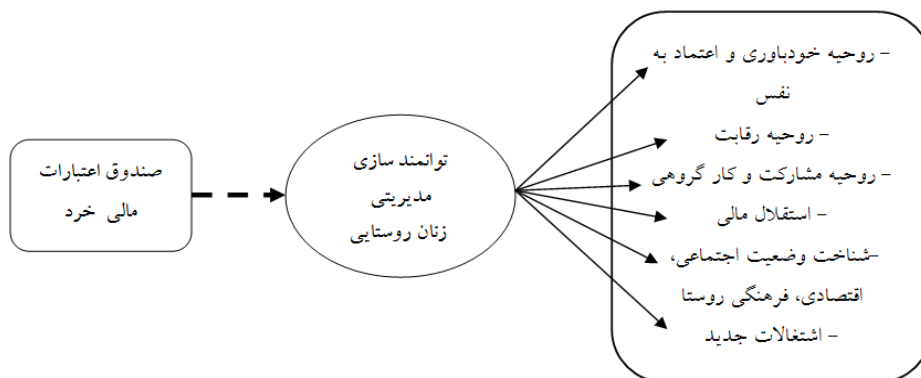
به طور کلی، بررسی مطالعات انجام شده نشان می‌دهد که هر یک از محققان در پژوهش‌های خود تأثیر صندوق اعتبارات خرد بر توانمندسازی زنان روستایی را از جنبه‌های خاص مورد توجه قرار داده‌اند. با توجه به یافته‌های تحقیقات اشاره شده و متغیرهای استخراج شده از این تحقیقات و خلاصه نمودن متغیرهای معنی‌دار، می‌توان تأثیرات صندوق اعتبارات خرد بر توانمندسازی زنان روستایی را در پنج دسته از عوامل اقتصادی، خانوادگی، مدیریتی، اجتماعی و فرهنگی خلاصه نمود. با توجه به اهمیت این موضوع، در تحقیق حاضر تلاش می‌شود تا ضمن بررسی و توجه به نقش اعتبارات مالی خرد به عنوان یک راهکار حمایتی در توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی، به اهمیت این صندوق‌ها و تأثیر آن‌ها در توسعه روستایی منطقه الموت استان قزوین پرداخته شود.

۳- روش شناسی پژوهش

تحقیق حاضر به فراخور شرایط خود از لحاظ هدف کاربردی، از لحاظ گردآوری داده‌ها میدانی و از لحاظ تجزیه و تحلیل داده‌ها یک تحقیق توصیفی- همبستگی است که شامل توصیف، ثبت، تجزیه و تحلیل و تفسیر

شرایط موجود است. جامعه آماری تحقیق حاضر را زنان روستایی عضو صندوق اعتبارات خرد در منطقه الموت استان قزوین تشکیل داده است که تعداد آن‌ها ۸۳ نفر می‌باشد. برای تعیین حجم نمونه در این مطالعه از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و فرمول کوکران استفاده شد و تعداد ۶۸ نفر به عنوان اعضای نمونه مورد بررسی انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها در این مطالعه، پرسشنامه است و داده‌های جمع‌آوری شده مربوط به سال ۹۳-۱۳۹۲ می‌باشند. اگرچه که محدود بودن تعداد اعضای صندوق‌های اعتبارات مالی خرد در منطقه الموت ایجاب می‌کند تا برای جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات آماری موردنیاز از روش سرشماری یا تمام شماری اعضا استفاده شود، اما در این مطالعه از این روش استفاده نشد و مبادرت به امر نمونه‌گیری شد. علت اصلی این امر، همکاری نکردن برخی از اعضای صندوق‌های اعتبارات مالی خرد در منطقه مورد مطالعه (عدم همکاری چهار نفر از اعضای صندوق‌ها به دلایل شخصی) و دردسترس نبودن تعدادی از اعضای صندوق‌ها (به دلیل مهاجرت و انتقال زندگی به مناطق شهری هم‌جوار و عدم دسترسی برای تکمیل پرسشنامه) بود. در این تحقیق، برای تعیین روایی پرسشنامه از روش پانل متخصصان استفاده شد و چندین نسخه از پرسشنامه‌های طراحی شده در اختیار اساتید، کارشناسان و متخصصانی که در رابطه با صندوق اعتبارات خرد و زنان روستایی فعالیت نموده‌اند، قرار داده شد و از آن‌ها خواسته شد که در رابطه با محتوای سؤال‌ها و شکل و ظاهر پرسشنامه نظرات خود را بیان نمایند. سپس پرسشنامه نهایی تهیه و آماده سنجش پایایی شد. جهت تعیین پایایی (قابلیت اعتماد) پرسشنامه نهایی نیز از آزمون مقدماتی (Pilot Test) و ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. متغیرهای مورد بررسی در این تحقیق از نوع وابسته و مستقل بوده که توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی به عنوان متغیر وابسته و مجموعه‌ای از ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای (سن، میزان تحصیلات، وضعیت تأهل، تحصیلات همسر، اندازه خانوار و غیره) و عوامل مؤثر بر توانمندسازی مدیریتی (تقویت روحیه مشارکت در فعالیت‌های توسعه روستایی، افزایش شناخت وضعیت روستا، تقویت روحیه کارآفرینی، ایجاد استقلال مالی، تقویت روحیه خودباوری و اعتماد به نفس، تقویت روحیه رقابت و زمینه‌سازی اشتغالات جدید) به عنوان متغیرهای مستقل در نظر گرفته شدند.

در این مطالعه پس از توزیع نمونه برآورد شده و معرفی متغیرهای مستقل و وابسته در زمینه توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت، به منظور یافتن رابطه بین متغیرها، تأثیر یا تفاوت بین آن‌ها و مطالعه روابط علی احتمالی بین دو یا چند متغیر از آزمون‌های آماری کروسکال والیس^۶، من ویتنی^۷ و تحلیل رگرسیونی چندگانه با روش گام به گام^۸، استفاده شد. جهت بررسی رابطه بین متغیرهای مستقل (توضیحی) با متغیر توانمندسازی نیز در این تحقیق از ضرایب همبستگی اسپیرمن و پیرسون استفاده شد که نتایج حاصل از آن‌ها، میزان تغییرپذیری مشترک بین دو متغیر یا اشتراک آن‌ها را نشان می‌دهد (نوفرستی، ۱۳۷۸). به طور کلی، برای دسته‌بندی داده‌ها و اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه‌های تنظیمی در این مطالعه از نرم‌افزار Excel و جهت بررسی روابط بین متغیرها، تعیین همبستگی و انجام آزمون فرضیه‌های مورد نظر از نرم‌افزار SPSS استفاده شد. با توجه به ارتباط بین دو مقوله اعتبارات مالی خرد و توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی، مدل مفهومی یا نظری تحقیق حاضر به صورت زیر ارائه شد:



شکل ۲- مدل نظری یا مفهومی تحقیق

۴- یافته‌های پژوهش

جدول ۱، وضعیت کلی جامعه آماری و نحوه توزیع نمونه برآورد شده در آن را نشان می‌دهد:

جدول ۱- جامعه آماری و توزیع نمونه برآورد شده در آن

ردیف	منطقه مورد مطالعه	نام روستا	تعداد اعضا در زمان انجام مطالعه (نفر)	تعداد نمونه برآورد شده از کل اعضا
۱	رودبار الموت غربی	هیر	۲۷	۲۲
۲	رجایی‌دشت	هریان	۳۱	۲۵
۳	رودبار الموت شرقی	اوان	۲۵	۲۱
۴	منطقه الموت	-	۸۳	۶۸

مأخذ: یافته‌های تحقیق

پرسشنامه مورد استفاده در این تحقیق در چهار بخش مختلف طراحی گردید. جدول ۲، تعداد گویه‌ها یا سوالات مطرح شده در هر بخش و نتایج حاصل از روش آلفای کرونباخ را برای تعیین پایایی پرسشنامه مورد استفاده نشان می‌دهد:

جدول ۲- نتایج حاصل از روش آلفای کرونباخ (تعیین پایایی ابزار گردآوری داده‌ها)

ردیف	بخش‌های مختلف پرسشنامه	تعداد گویه‌ها	آلفای کرونباخ
۱	- ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای زنان روستایی عضو صندوق اعتبارات خرد	۱۵	۰/۸۱
۲	- بررسی تأثیر صندوق اعتبارات مالی خرد بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی	۷	۰/۸۶
۳	- نگرش زنان روستایی نسبت به عضویت در صندوق اعتبارات مالی خرد	۱۳	۰/۹۰
۴	- عوامل مؤثر بر موفقیت صندوق اعتبارات مالی خرد در توانمندسازی زنان روستایی	۱۰	۰/۷۳

مأخذ: یافته‌های تحقیق

با توجه به نتایج جدول ۲، ملاحظه می‌شود که مقدار ضریب آلفای کرونباخ برای کلیه بخش‌های پرسشنامه بیشتر از ۰/۷ به دست آمده که این امر پایایی پرسشنامه مورد استفاده را بازگو می‌کند. نتایج حاصل از تحلیل آماری پرسشنامه‌های این تحقیق نیز نشان داد که میانگین سن پاسخگویان ۳۹/۷ سال، بیشترین تعداد پاسخگویان (۲۸/۹ درصد) دارای تحصیلات ابتدایی و کمترین آن‌ها (۲/۱ درصد) دارای مدارج تحصیلی فوق-دیپلم و بالاتر بودند. میانگین تعداد افراد خانواده پاسخگویان ۲/۶۸ نفر بوده و ۱۵/۹ درصد از پاسخگویان سرپرست خانواده بودند. متوسط مدت عضویت کل اعضا در صندوق اعتبارات مالی خرد ۴/۵ سال بود. ۴۱/۷ درصد از پاسخگویان وام دریافتی را برای فعالیت‌های دامداری، ۳۳/۲ درصد برای فعالیت‌های کشاورزی، ۲۱/۴ درصد برای فعالیت‌های قالی و گلیم‌بافی و ۳/۷ درصد نیز برای پرورش زنبور عسل، آبی‌زی و طیور به کار برده‌اند. به لحاظ فعالیت‌های آموزشی، ۱۳/۱ درصد از پاسخگویان اصلاً در کلاس‌های آموزشی شرکت نکرده و ۳۷/۵ درصد نیز در اغلب کلاس‌های آموزشی برگزار شده از سوی صندوق شرکت نموده‌اند. در حدود ۵۹/۳ درصد از پاسخگویان نیز قبل از عضویت از شرایط تسهیلات صندوق اعتبارات مالی خرد آگاهی داشته‌اند. نتایج حاصل از طیف پنج سطحی لیکرت (نتایج جدول ۳) دیدگاه پاسخگویان (اعضای نمونه عضو در صندوق) را در زمینه تأثیر صندوق اعتبارات مالی خرد بر میزان توانمندی مدیریتی آن‌ها نشان می‌دهد:

جدول ۳- توصیف دیدگاه پاسخگویان در زمینه تأثیر صندوق اعتبارات مالی خرد بر میزان توانمندی

مدیریتی

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	فراوانی (درصد)*					عوامل سنجش توانمندی مدیریتی	
				خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد		بدون پاسخ
۱	۰/۲۶	۰/۹۸۲	۳/۷۰	۰/۳	۲۱	۴۰/۹	۲۸/۲	۶/۲	۳/۴	افزایش شناخت از وضعیت روستا
۲	۰/۲۶	۰/۹۸۷	۳/۶۸	۰	۲۱	۴۱/۲	۲۵/۸	۹/۶	۲/۴	تقویت روحیه خودباوری و اعتماد به نفس
۳	۰/۲۷	۱/۰۲۰	۳/۷۲	۰	۲۱	۴۸/۱	۱۷/۵	۹/۶	۳/۸	تقویت روحیه مشارکت در فعالیت‌ها
۴	۰/۲۷	۱/۰۴۵	۳/۷۵	۰	۲۳/۷	۴۵/۴	۱۸/۹	۷/۲	۴/۸	تقویت روحیه کارآفرینی
۵	۰/۲۸	۱/۰۶۷	۳/۷۲	۰	۲۵/۱	۳۹/۹	۲۱/۶	۹/۳	۴/۱	تقویت روحیه رقابت
۶	۰/۳۱	۱/۰۸۷	۳/۴۶	۰	۱۶/۸	۳۶/۱	۳۰/۶	۱۰	۶/۵	ایجاد استقلال مالی
۷	۰/۳۵	۱/۲۵۴	۳/۵۲	۰	۲۷/۱	۲۸/۵	۲۲	۱۴/۱	۸/۲	زمینه‌سازی اشتغال‌های جدید

* مقیاس سنجش: ۱- خیلی کم، ۲- کم، ۳- متوسط، ۴- زیاد، ۵- خیلی زیاد

مأخذ: یافته‌های تحقیق

با توجه به نتایج جدول ۳، ملاحظه می‌شود که دیدگاه پاسخگویان در زمینه تأثیر صندوق اعتبارات خرد بر میزان توانمندی مدیریتی آن‌ها نشان می‌دهد که در بین هفت گویه‌ای که در ارتباط با توانمندی مدیریتی وجود دارد "افزایش شناخت از وضعیت روستا"، "تقویت روحیه خودباوری و اعتماد به نفس" و "تقویت روحیه مشارکت در فعالیت‌های توسعه‌ای روستا" به ترتیب در اولویت اول تا سوم قرار می‌گیرند. "زمینه‌سازی اشتغال‌های جدید" نیز در اولویت آخر قرار می‌گیرد. جدول ۴، دیدگاه پاسخگویان را نسبت به نگرش اعضا در زمینه میزان موفقیت صندوق اعتبارات مالی خرد بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت نشان می‌دهد.

با توجه به نتایج جدول ۴، دیدگاه پاسخگویان نسبت به نگرش اعضا در زمینه میزان موفقیت صندوق اعتبارات مالی خرد بر توانمندسازی آن‌ها نشان می‌دهد که در بین ۱۳ گویه‌ای که در ارتباط با دیدگاه پاسخگویان در زمینه میزان موفقیت صندوق در توانمندسازی مدیریتی وجود دارد "کسب نتیجه بهتر در انجام فعالیت‌ها و کارهای گروهی"، "افزایش و تقویت روحیه خود باوری و اعتماد به نفس"، "ایجاد حس کارآفرینی"، "افزایش مهارت‌های فنی و تخصصی" و "تغییر نگرش مردان نسبت به توانمندی زنان" به ترتیب در اولویت اول تا پنجم قرار می‌گیرند. "افزایش دانش و اطلاعات"، "همخوانی تجربه کاری با فعالیت فعلی در صندوق" و "احساس خوب و لذت بخش" نیز در این راستا در اولویت‌های آخر قرار می‌گیرند.

جدول ۴- توصیف دیدگاه پاسخگویان نسبت به عضویت در صندوق و موفقیت اعتبارات خرد در

توانمندسازی مدیریتی

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	فراوانی (درصد)*					عوامل سنجش نگرش زنان روستایی نسبت به موفقیت صندوق اعتبارات خرد در توانمندسازی مدیریتی آنها	
				خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد		بدون پاسخ
۱	۰/۲۳۱	۰/۹۰	۳/۹۲	۰	۲۹/۲	۴۱/۲	۲۳/۴	۵/۲	۱	کسب نتیجه بهتر در انجام فعالیت ها
۲	۰/۲۳۹	۰/۹۳	۳/۹۰	۰	۲۷/۱	۴۶/۷	۱۷/۹	۶/۲	۲/۱	افزایش و تقویت روحیه خود باوری
۳	۰/۲۴۳۱	۰/۹۴	۳/۸۸	۰	۲۵/۸	۴۷/۸	۱۸/۹	۴/۵	۳/۱	ایجاد حس کارآفرینی
۴	۰/۲۴۳۴	۰/۹۲	۳/۰۱	۰	۲۲/۳	۴۶	۲۲/۷	۷/۲	۱/۷	افزایش مهارت های فنی و تخصصی
۵	۰/۲۴۷	۰/۹۶	۳/۸۹	۰	۲۸/۹	۴۱/۹	۲۲	۴/۵	۲/۷	تغییر نگرش مردان به توانمندی زنان
۶	۰/۲۵۴	۰/۹۴	۳/۶۹	۰	۲۰/۶	۳۸/۸	۳۲	۶/۵	۲/۱	افزایش توانایی برای انجام کارهای منزل
۷	۰/۲۶۰۷	۰/۹۶	۳/۷۰	۰	۲۳/۷	۳۴	۳۲/۶	۸/۲	۱/۴	افزایش اعتماد اعضاء صندوق به یکدیگر
۸	۰/۲۶۰۹	۰/۹۵	۳/۶۶	۰	۲۰/۳	۳۷/۸	۳۲	۷/۹	۲/۱	تقویت روحیه استقلال در انجام فعالیت ها
۹	۰/۲۷۹	۱/۰۱	۳/۶۰	۰	۱۸/۶	۴۱/۲	۲۴/۴	۱۳/۷	۲/۱	استفاده مناسب از اوقات فراغت
۱۰	۰/۲۹۱	۱/۰۶	۳/۶۵	۰	۲۳/۷	۳۴/۷	۲۹/۲	۷/۹	۴/۵	تأثیر تجربه در میزان موفقیت
۱۱	۰/۲۹۲	۱/۰۳	۳/۵۳	۰	۱۷/۲	۳۸/۵	۲۸/۵	۱۲	۳/۸	افزایش دانش و اطلاعات
۱۲	۰/۳۲۹	۱/۱۳	۳/۴۴	۰	۱۹/۶	۳۰/۶	۳۰/۲	۱۳/۴	۶/۲	همخوانی سابقه با فعالیت فعلی صندوق
۱۳	۰/۷۵۲	۰/۹۰	۴/۲۰	۰	۴۳/۶	۳۹/۵	۱۲	۲/۷	۲/۱	احساس خوب و لذت بخش

* مقیاس سنجش: ۱- خیلی کم، ۲- کم، ۳- متوسط، ۴- زیاد، ۵- خیلی زیاد

مأخذ: یافته های تحقیق

جدول ۵، دیدگاه پاسخگویان (اعضای صندوق اعتبارات مالی خرد) را در زمینه عوامل و موانع تأثیرگذار بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی در منطقه الموت نشان می دهد.

با توجه به نتایج جدول ۵، دیدگاه پاسخگویان در زمینه عوامل و موانع تأثیرگذار بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت نشان می دهد که در بین ۱۰ گویه ای که در ارتباط با دیدگاه پاسخگویان در زمینه عوامل مؤثر بر توانمندسازی وجود دارد "مدیر عامل و هیئت مدیره"، "همسر، سرپرست خانواده"، "همکاری و حمایت خانواده در انجام امور مربوط به صندوق (شرکت در جلسات، پرداخت پس انداز ماهانه، پرداخت اقساط)"، "حمایت خانواده در انجام امور مربوط به اشتغال" و "شیوه اعطای وام (عدم تبعیض بین اعضاء، مدت انتظار دریافت وام و غیره)" به ترتیب در اولویت اول تا پنجم قرار می گیرند. گویه های "عدم رسیدگی به امورات زندگی"، "ترس از ناتوانی در پرداخت اقساط وام دریافتی" و "میزان و سطح تحصیلات اعضای صندوق اعتبارات مالی خرد" نیز در اولویت های آخر قرار می گیرند.

جدول ۵- توصیف دیدگاه پاسخگویان در زمینه عوامل مؤثر بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	فراوانی (درصد)*					سنجش عوامل مؤثر بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی	
				خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد		
۱	۰/۲۳۸	۰/۹۷۶	۴/۰۹	۰	۴۳/۶	۲۹/۹	۲۱/۳	۳/۱	۲/۱	مدیر عامل و هیئت مدیره
۲	۰/۲۳۸	۱/۰۰۹	۴/۲۳	۰/۳	۴۹/۵	۳۴	۹/۶	۲/۴	۴/۱	همسر، سرپرست خانواده
۳	۰/۲۸۰	۱/۰۶۹	۳/۸۱	۰/۳	۳۰/۶	۳۲/۶	۲۶/۵	۶/۲	۳/۸	حمایت خانواده در انجام امور صندوق
۴	۰/۲۸۶	۱/۰۷۵	۳/۷۵	۰/۳	۲۸/۲	۳۴	۲۶/۵	۶/۵	۴/۵	حمایت خانواده در امور مربوط به اشتغال
۵	۰/۲۸۸	۱/۰۹۷	۳/۸۰	۰	۳۱/۶	۳۳/۷	۲۳	۷/۲	۴/۵	شیوه اعطای وام (عدم تبعیض بین اعضا)
۶	۰/۲۹۵	۱/۰۹۳	۳/۷۰	۰	۲۸/۵	۳۰/۶	۲۷/۱	۱۰/۳	۳/۴	مشارکت و انجام کار به صورت گروهی
۷	۰/۴۲۹	۱/۳۰۲	۳/۰۳	۰	۱۳/۴	۲۷/۸	۲۵/۸	۱۴/۸	۱۸/۲	مبلغ وام اعطایی به اعضای صندوق
۸	۰/۴۳۲	۰/۷۵۷	۱/۷۵	۰	۰/۳	۲/۷	۸/۹	۴۷/۸	۴۰/۲	عدم رسیدگی به امورات زندگی
۹	۰/۵۰۲	۱/۳۲۱	۲/۶۳	۰	۱۳/۴	۱۲	۲/۱۶	۲۹/۹	۲۳	ترس از ناتوانی در پرداخت اقساط وام
۱۰	۰/۵۸۴	۲/۰۹۶	۳/۵۹	۰/۳	۲۳/۷	۲۷/۸	۲۷/۵	۱۴/۴	۶/۲	میزان و سطح تحصیلات اعضای صندوق

* مقیاس سنجش: ۱- خیلی کم، ۲- کم، ۳- متوسط، ۴- زیاد، ۵- خیلی زیاد
مأخذ: یافته‌های تحقیق

در تحقیق حاضر پس از بررسی ارتباط بین متغیرهای مؤثر در توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی عضو صندوق اعتبارات مالی خرد در منطقه الموت، برای مقایسه دیدگاه پاسخگویان نسبت به میزان تأثیر متغیرهای "سطح تحصیلات اعضا" و "وضعیت تأهل آن‌ها" بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی از آزمون ناپارامتری کروسکال والیس استفاده شد. جدول ۶، نتایج آزمون کروسکال والیس در زمینه مطالعه میانگین‌های توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت را بر حسب سطح تحصیلات اعضای صندوق اعتبارات مالی خرد نشان می‌دهد.

با توجه به نتایج جدول ۶، ملاحظه می‌شود که بین دیدگاه پاسخگویان نسبت به گویه‌های "شناخت وضعیت روستا"، "روحیه کارآفرینی"، "استقلال مالی"، "روحیه خودباوری و اعتماد به نفس" و "زمینه‌سازی اشتغال‌های جدید" با توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت بر اساس متغیر مستقل سطح تحصیلات در سطح یک درصد تفاوت معنی‌داری وجود دارد. افزون بر این، نتایج حاصل از آزمون کروسکال والیس در جدول ۶ نشان می‌دهد که بین دیدگاه پاسخگویان نسبت به گویه "تقویت روحیه رقابت" با توانمندسازی مدیریتی بر اساس سطح تحصیلات در سطح ۵ درصد تفاوت معنی‌دار وجود دارد. همچنین، نتایج این آزمون حاکی از آن است که، سطح معنی‌داری در گویه "تقویت روحیه مشارکت در فعالیتهای توسعه‌ای روستا" بزرگ‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد. در واقع، میانگین این گویه در بین گروه‌ها برحسب وضعیت تحصیلات پاسخگویان برابر است و بین دیدگاه

پاسخگویان نسبت به گویه "تقویت روحیه مشارکت در فعالیت‌های توسعه‌ای روستا" بر اساس وضعیت تحصیلات تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

جدول ۶- نتایج آزمون کروسکال والیس در مطالعه میانگین‌های توانمندی مدیریتی زنان روستایی

متغیر مستقل	متغیرهای وابسته در توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی	مقدار آزمون	سطح معنی‌داری
سطح تحصیلات	تقویت روحیه مشارکت در فعالیت‌های توسعه‌ای روستا	۵/۹۱۸	۰/۳۱۴
	تقویت شناخت وضعیت روستا	۱۱/۳۷۱	۰/۰۴۴**
	تقویت روحیه کارآفرینی	۱۵/۸۱۵	۰/۰۰۷**
	ایجاد استقلال مالی	۱۵/۱۶۸	۰/۰۱۰**
	تقویت روحیه خودباوری و اعتماد به نفس	۲۶/۸۰۴	۰/۰۰۰**
	تقویت روحیه رقابت	۱۳/۰۴۶	۰/۰۲۳*
	زمینه‌سازی اشتغال‌های جدید	۱۵/۳۵۶	۰/۰۰۹**

** و * به ترتیب در سطح معنی‌داری یک و ۵ درصد

مأخذ: یافته‌های تحقیق

جدول ۷، نتایج آزمون کروسکال والیس در زمینه مطالعه میانگین‌های توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت را بر حسب وضعیت تأهل اعضای صندوق اعتبارات خرد نشان می‌دهد:

جدول ۷- نتایج آزمون کروسکال والیس در مطالعه میانگین‌های توانمندی مدیریتی زنان روستایی بر

حسب وضعیت تأهل

متغیر مستقل	متغیر وابسته	مقدار آزمون	سطح معنی‌داری
وضعیت تأهل	تقویت روحیه مشارکت در فعالیت‌های توسعه‌ای روستا	۲/۵۴۲	۰/۴۶۸
	تقویت شناخت وضعیت روستا	۱/۲۳۵	۰/۷۴۵
	تقویت روحیه کارآفرینی	۴/۹۷۱	۰/۱۷۴
	ایجاد استقلال مالی	۲/۰۶۸	۰/۵۵۹
	تقویت روحیه خودباوری و اعتماد به نفس	۰/۷۶۰	۰/۸۵۹
	تقویت روحیه رقابت	۲/۴۶۸	۰/۴۸۱
	زمینه‌سازی اشتغال‌های جدید	۰/۷۷۰	۰/۸۵۷

مأخذ: یافته‌های تحقیق

نتایج به دست آمده از آزمون کروسکال والیس در جدول ۷ نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری در گویه‌های توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است. این امر حاکی از آن است که میانگین توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی در بین گروه‌های مورد بررسی برحسب وضعیت تأهل برابر است و بین دیدگاه پاسخگویان نسبت به گویه‌های توانمندسازی مدیریتی بر اساس وضعیت تأهل تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. به عبارت دیگر وضعیت تأهل تأثیری بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی عضو صندوق اعتبارات خرد در منطقه الموت ندارد.

جدول ۸، نتایج حاصل از آزمون من ویتنی در مطالعه میانگین‌های توانمندسازی مدیریتی بر حسب وضعیت سرپرستی اعضای صندوق اعتبارات مالی خرد را در منطقه الموت نشان می‌دهد:

جدول ۸- نتایج حاصل از آزمون من ویتنی در مطالعه میانگین‌های توانمندسازی مدیریتی بر حسب وضعیت سرپرستی

متغیر مستقل	متغیر وابسته	مقدار آزمون Z	سطح معنی‌داری
وضعیت سرپرستی	تقویت روحیه مشارکت در فعالیت‌های توسعه روستا	-۰/۸۳۴	۰/۴۰۴
	تقویت شناخت وضعیت روستا	-۰/۰۰۱	۰/۹۹۹
	تقویت روحیه کارآفرینی	-۱/۴۰۲	۰/۱۶۱
	ایجاد استقلال مالی	-۰/۷۰۶	۰/۴۸۰
	تقویت روحیه خودباوری و اعتماد به نفس	-۰/۴۸۱	۰/۶۳۱
	تقویت روحیه رقابت	-۰/۰۵۴	۰/۹۵۷
	زمینه‌سازی اشتغال‌های جدید	-۰/۵۲۱	۰/۶۰۳

مأخذ: یافته‌های تحقیق

نتایج حاصل از آزمون من ویتنی در جدول ۸ نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری در توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت بزرگ‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد. این امر حاکی از آن است که میانگین توانمندسازی مدیریتی در بین دو گروهی که سرپرست خانواده بوده و گروهی که سرپرست خانواده نبوده‌اند، برابر است. به عبارت دیگر بودن و یا نبودن سرپرست خانواده برای اعضای صندوق اعتبارات مالی خرد تأثیری بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت ندارد.

جدول ۹، نتایج حاصل از ضرایب همبستگی اسپیرمن و پیرسون را در زمینه ارتباط بین متغیرهای مستقل با متغیر وابسته توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت نشان می‌دهد:

جدول ۹- رابطه بین متغیرهای مستقل مورد بررسی در تحقیق با توانمندسازی مدیریتی زنان

روستایی

متغیر مستقل مورد بررسی	نوع ضریب همبستگی	مقدار	سطح معنی داری
تأثیر دوره‌های آموزشی، مهارتی و کاربردی	اسپیرمن	۰/۵۸۹	۰/۰۰۰**
حمایت خانواده در امور صندوق	اسپیرمن	۰/۵۷۹	۰/۰۰۰**
مبلغ وام اعطا شده	اسپیرمن	۰/۵۵۶	۰/۰۰۰**
شیوه اعطای وام	اسپیرمن	۰/۴۹۷	۰/۰۰۰**
تأثیر میزان و سطح تحصیلات	اسپیرمن	۰/۲۹۲	۰/۰۰۰**
مشارکت و انجام کار گروهی	اسپیرمن	۰/۲۹۰	۰/۰۰۰**
دفعات دریافت وام	پیرسون	۰/۲۴۲	۰/۰۰۰**
میزان شرکت در جلسات صندوق	اسپیرمن	۰/۱۹۷	۰/۰۰۱**
تعداد افراد خانواده	پیرسون	۰/۱۸۲	**/۰۰۲
فاصله روستا تا شهر	پیرسون	-۰/۱۷۵	**/۰۰۳
آگاهی از شرایط و تسهیلات صندوق	اسپیرمن	۰/۱۶۸	۰/۰۰۴**
مدت عضویت در صندوق	پیرسون	۰/۱۶۱	۰/۰۰۶**
ترس از عدم پرداخت به موقع اقساط	اسپیرمن	۰/۰۸۵	۰/۱۵۰
آگاهی از شرایط تسهیلات بانک ها و مؤسسات	اسپیرمن	۰/۰۲۶	۰/۶۵۵
سن اعضای صندوق	پیرسون	۰/۰۲۲	۰/۷۰۶
سطح تحصیلات همسر، سرپرست	اسپیرمن	۰/۰۰۵	۰/۹۳۳

** و * : به ترتیب در سطح معناداری یک و ۵ درصد

مأخذ: یافته‌های تحقیق

با توجه به جدول ۹، نتایج حاصل از ضریب همبستگی نشان می‌دهد که بین متغیرهای مستقل تأثیر دوره‌های آموزشی مهارتی و کاربردی متناسب با نیاز واقعی پاسخگویان، حمایت خانواده پاسخگویان در امور صندوق، میزان مبلغ وام اعطا شده با توانمندسازی پاسخگویان از طریق صندوق اعتبارات خرد، حمایت خانواده پاسخگویان در امور اشتغال ایجاد شده، شیوه اعطای وام، میزان و سطح تحصیلات پاسخگویان، مشارکت و انجام کار گروهی پاسخگویان، دفعات دریافت وام، میزان شرکت پاسخگویان در جلسات صندوق، میزان آگاهی از شرایط و تسهیلات صندوق، تعداد افراد خانواده پاسخگویان و مدت عضویت پاسخگویان در صندوق با متغیر وابسته توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت از طریق صندوق اعتبارات مالی خرد رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. ملاحظه می‌شود که ضریب همبستگی برای کلیه متغیرهای مذکور مقداری مثبت به دست آمده که این امر همبستگی مستقیم بین متغیرهای فوق با متغیر وابسته توانمندسازی زنان روستایی را نشان می‌دهد. همچنین، نتایج جدول ۹ نشان می‌دهد که بین متغیر فاصله روستا تا شهر با توانمندسازی زنان

روستایی منطقه الموت رابطه معنی‌داری در سطح یک درصد وجود دارد، اما مقدار ضریب همبستگی برای متغیر فوق منفی به دست آمده است و همبستگی آن با متغیر وابسته توانمندسازی زنان روستایی از نوع غیرمستقیم است. بدین معنی که با کاهش فاصله روستا تا شهر میزان توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی افزایش می‌یابد. افزون بر این، مطابق با نتایج جدول ۹ ملاحظه می‌شود که ضریب همبستگی برای متغیرهای مستقل ترس از عدم پرداخت به موقع اقساط، آگاهی از شرایط تسهیلات بانک‌ها و مؤسسات، سن اعضای صندوق و سطح تحصیلات همسر اگر چه مقدار مثبتی به دست آمده است، اما در سطوح یک و ۵ درصد معنی‌دار نشده و این امر عدم تأثیرپذیری متغیر وابسته توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت را از متغیرهای فوق در بهره‌مندی از اعتبارات مالی خرد نشان می‌دهد.

جدول ۱۰، نتایج حاصل از به‌کارگیری روش تحلیل رگرسیونی چندگانه با مراحل گام به گام را جهت تعیین سهم هر یک از عوامل موثر بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت از طریق عضویت در صندوق اعتبارات مالی خرد نشان می‌دهد:

جدول ۱۰- نتایج تحلیل رگرسیونی به روش گام به گام در تعیین سهم عوامل موثر بر توانمندی مدیریتی زنان روستایی

گام	متغیر موثر بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده
۱	دوره‌های آموزشی، مهارتی، کاربردی	۰/۵۸۸	۰/۳۴۵	۰/۳۴۳
۲	حمایت خانواده در انجام امور اشتغال ایجاد شده	۰/۶۶۷	۰/۴۴۶	۰/۴۴۱
۳	همسر، سرپرست، خانواده	۰/۶۹۵	۰/۴۸۲	۰/۴۷۸
۴	مبلغ وام	۰/۷۲۴	۰/۵۲۷	۰/۵۱۹
۵	مشارکت و انجام کارگروهی	۰/۷۳۸	۰/۵۴۲	۰/۵۳۴
۶	فاصله روستا تا شهر	۰/۷۴۳	۰/۵۵۳	۰/۵۴۲
۷	شیوه اعطای وام	۰/۷۵۰	۰/۵۶۲	۰/۵۵۰
۸	سطح تحصیلات اعضای صندوق	۰/۷۵۵	۰/۵۷۱	۰/۵۵۸

مأخذ: یافته‌های تحقیق

مطابق با نتایج جدول ۱۰، در گام نخست متغیر "دوره‌های آموزشی، مهارتی، کاربردی" وارد معادله رگرسیونی شد و توانست ۳۴/۳ درصد تغییرات واریانس متغیر وابسته را تبیین نماید. در گام دوم متغیر "حمایت خانواده در انجام امور اشتغال ایجاد شده" در معادله رگرسیونی لحاظ شد. این متغیر به همراه متغیر قبلی ۴۴/۱ درصد تغییرات را تبیین نموده است. در گام سوم متغیر "همسر، سرپرست، خانواده" وارد معادله شد که همراه با دو متغیر قبلی ۴۷/۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته توانمندسازی زنان روستایی منطقه الموت را توضیح داده است. در گام چهارم متغیر "مبلغ وام" وارد معادله رگرسیونی شد که با متغیرهای قبلی ۵۱/۹ درصد از تغییرات

متغیر وابسته را تبیین نموده است. در گام‌های پنجم، ششم و هفتم نیز با وارد نمودن متغیرهای "مشارکت و انجام کار گروهی"، "فاصله روستا تا شهر" و "شیوه اعطای وام" در معادله رگرسیونی، همراه با متغیرهای قبلی در حدود ۵۳/۴، ۵۴/۲ و ۵۵/۰ درصد از تغییرات متغیر وابسته توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی از طریق صندوق اعتبارات مالی خرد توضیح داده شد. در گام آخر (هشتم) نیز با وارد نمودن متغیر مستقل "سطح تحصیلات اعضای صندوق" در معادله رگرسیونی همراه با هفت متغیر قبلی ۵۵/۷ درصد از تغییرات واریانس متغیر وابسته «توانمندسازی» توضیح داده شد. به طور کلی، با توجه به نتایج جدول ۱۰ ملاحظه می‌شود که با وارد نمودن متغیرهای فوق، مقدار عددی ضریب تعیین ۰/۵۷ به دست آمده است. این میزان نشان می‌دهد که در حدود ۵۷ درصد از واریانس متغیر وابسته «توانمندسازی زنان روستایی منطقه الموت» به وسیله هشت عامل فوق تبیین شده است و مابقی (۴۳ درصد) به عوامل دیگری در این زمینه بستگی دارد.

۵- نتیجه‌گیری و پیشنهادات

در پژوهش حاضر تلاش شد تا عوامل موثر بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت از طریق عضویت در صندوق اعتبارات مالی خرد بررسی و ارزیابی شود. محدوده مکانی این تحقیق شامل صندوق‌های اعتبارات خرد زنان روستایی منطقه الموت (از توابع استان قزوین) و محدوده زمانی آن سال ۹۳-۱۳۹۲ است. این تحقیق به فراخور شرایط خود از لحاظ هدف کاربردی، از لحاظ گردآوری داده‌ها میدانی و از لحاظ تجزیه و تحلیل داده‌ها، توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری تحقیق حاضر را زنان روستایی عضو صندوق اعتبارات خرد منطقه الموت تشکیل داده‌اند که تعداد آن‌ها ۸۳ نفر می‌باشد. برای جمع‌آوری داده‌ها در این مطالعه از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و فرمول کوکران استفاده شد. حجم نمونه به کمک فرمول مذکور ۶۸ نفر برآورد شد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات نیز پرسشنامه است که جهت سنجش متغیرهای مورد نظر در سه بخش مرتبط با هم تدوین شد. برای بررسی روایی پرسشنامه از نظرات کارشناسان و متخصصان و برای تعیین پایایی آن از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. جهت بررسی عوامل موثر بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت و ارتباط بین متغیرهای مورد نظر نیز از ضرایب همبستگی اسپیرمن و پیرسون و آزمون‌های آماری کروسکال والیس، من‌ویتنی و رگرسیون چندگانه با روش گام به گام استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز در نرم‌افزار آماری SPSS (نسخه ۱۹) صورت گرفت.

نتایج حاصل از روش آلفای کرونباخ نشان داد که پرسشنامه مورد استفاده در تحقیق حاضر در تمامی بخش‌های خود از پایایی (اعتماد) بالایی برخوردار می‌باشد. دیدگاه پاسخگویان در زمینه تأثیر صندوق اعتبارات خرد بر میزان توانمندسازی مدیریتی آن‌ها نیز نشان داد که در بین گویه‌های مرتبط با توانمندی مدیریتی، "افزایش شناخت از وضعیت روستا"، "تقویت روحیه خودباوری و اعتماد به نفس" و "تقویت روحیه مشارکت در فعالیت‌های توسعه‌ای روستا" به ترتیب در اولویت اول تا سوم قرار دارند. در زمینه نگرش اعضا نسبت به میزان موفقیت صندوق اعتبارات مالی خرد بر توانمندسازی زنان روستایی منطقه الموت نیز دیدگاه پاسخگویان حاکی از آن بود که گویه‌های "کسب نتیجه بهتر در انجام فعالیت‌ها و کارهای گروهی"، "افزایش و تقویت روحیه خود باوری و

اعتماد به نفس"، "ایجاد حس کارآفرینی"، "افزایش مهارت‌های فنی و تخصصی" و "تغییر نگرش مردان نسبت به توانمندی زنان" به ترتیب در اولویت اول تا پنجم قرار دارند. براساس دیدگاه پاسخگویان در زمینه عوامل تأثیرگذار بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت نیز گویه‌های "مدیر عامل و هیئت مدیره"، "همسر، سرپرست خانواده"، "همکاری و حمایت خانواده در انجام امور مربوط به صندوق"، "حمایت خانواده در انجام امور مربوط به اشتغال" و "شیوه اعطای وام" در اولویت اول تا پنجم قرار گرفتند. نتایج آزمون کروسکال والیس نشان داد که بین دیدگاه پاسخگویان نسبت به گویه‌های "شناخت وضعیت روستا"، "روحیه کارآفرینی"، "استقلال مالی"، "روحیه خودباوری و اعتماد به نفس" و "زمینه‌سازی اشتغالات جدید" با توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت بر اساس متغیر مستقل سطح تحصیلات در سطح یک درصد تفاوت معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های به دست آمده در این بخش با نتایج تحقیقات اسپریتزر^۹ (۱۹۹۵)، گومز و سانتور^{۱۰} (۲۰۰۳)، رحمانی و همکاران (۱۳۸۹)، فوادی و همکاران (۱۳۹۰) و زرگرانی (۱۳۹۲) همسو می‌باشد. نتایج آزمون من ویتنی نیز حاکی از آن بود که بودن یا نبودن سرپرست خانواده تأثیری بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت از طریق بهره‌مندی از صندوق اعتبارات مالی خرد ندارد. این یافته در راستای نتایج پژوهش‌های بویمایل و سامپا^{۱۱} (۲۰۰۵) و رحمان و نوروز^{۱۲} (۲۰۰۷) می‌باشد. نتایج به دست آمده از ضرایب همبستگی اسپیرمن و پیرسون نیز وجود رابطه مثبت و معنی‌دار بین اغلب متغیرهای وابسته با متغیر مستقل توانمندسازی زنان روستایی منطقه الموت را نشان داد که با نتایج تحقیقات اسپریتزر (۱۹۹۵)، کردی (۱۳۸۵)، فوادی و همکاران (۱۳۹۰) و فقیری و همکاران (۱۳۹۱) مطابقت دارد. یافته‌های حاصل از تحلیل رگرسیونی چندگانه با روش گام به گام نیز بیانگر آن بود که متغیرهای موثر و معنی‌دار مورد بررسی در این تحقیق در حدود ۵۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته توانمندسازی زنان روستایی منطقه الموت از طریق اعتبارات مالی خرد را توضیح می‌دهند و مابقی تغییرات متغیر وابسته متأثر از عوامل دیگری است. این یافته‌ها همسو با نتایج تحقیقات اسپریتزر (۱۹۹۵)، سعدی و عرب مازار (۱۳۸۴) و مداحی گیوی (۱۳۸۸) است. در پایان براساس یافته‌های حاصل از این تحقیق پیشنهادات زیر ارائه شدند:

۱- نتایج تحقیق حاضر نشان داد که صندوق اعتبارات مالی خرد بر توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی منطقه الموت تأثیرات مثبتی داشته است، لذا افزایش تعداد این صندوق‌ها توسط سازمان‌ها و ادارات ذی‌ربط به ویژه سازمان جهاد کشاورزی استان قزوین در جهت افزایش سطح درآمد و معیشت زنان روستایی منطقه الموت توصیه می‌شود. شایان ذکر است امروزه مشارکت زنان از جمله ابزارهای اساسی توسعه است. یکی از اصلی‌ترین زمینه‌های مشارکت زنان در جوامع روستایی ایجاد کسب و کارهای کوچک و ورود به کارآفرینی و خود اشتغالی می‌باشد که از این رهگذر صندوق‌های اعتبارات خرد نقش بسزایی در به سرانجام رسیدن این مهم دارند.

۲- با توجه به یافته‌های این پژوهش اعطای وام در اثربخشی صندوق اعتبارات خرد در توانمندسازی زنان روستایی منطقه الموت یکی از عوامل مؤثر می‌باشد. به عبارت دیگر افزایش میزان اعتبارات اعطایی به زنان روستایی نقش مؤثری را در راه اندازی مشاغل درآمدزا و در نتیجه توانمندسازی آنان در منطقه مورد نظر ایفا می‌نماید، لذا با افزایش نقدینگی و درآمد صندوق‌ها می‌توان در این زمینه گام‌های مؤثری برداشت. بنابراین،

پیشنهاد می‌شود که فعالیت‌های درآمدا با مشارکت اعضای صندوق‌ها به صورت گروهی برنامه‌ریزی و اجرا گردد. همچنین پیشنهاد می‌گردد با اعطای وام‌های مشارکتی به زنان آنها را در قالب تشکل‌های اقتصادی گرد هم آورد و زمینه انجام کارهای تولیدی و اشتغال‌زا برای ایشان فراهم آورد.

۳- نتایج این پژوهش نشان داد که برگزاری کلاس‌های آموزشی متناسب با نیازهای اعضا برای ایجاد مهارت‌های کارآفرینانه در آنها از عوامل موثر در توانمندسازی مدیریتی زنان روستایی می‌باشد. لذا، برگزاری دوره‌های آموزشی مهارتی مرتبط با نوع فعالیت می‌تواند میزان توانمندسازی مدیریتی را در زنان روستایی افزایش داده و اعضای صندوق اعتبارات مالی خرد را در زمینه دستیابی به اهداف موردنظر (بهبود وضعیت زندگی اعضا و تقویت مدیریت آنها در زندگی و جامعه) یاری دهد.

۴- نظریه تأثیر بسزای صندوق اعتبارات خرد بر کارآفرینی و نیز اهمیت برگزاری کلاس‌های آموزشی در راستای ایجاد مهارت‌های کارآفرینانه پیشنهاد می‌گردد این امر بصورت هدفمند و بر اساس شناسایی زنان کارآفرین روستایی عضو این صندوق‌ها انجام گیرد.

فهرست منابع

- * رحمانی، م.، رفیع‌پور گاوگانی، س.، زند رضوی، س.، ادیبی، م. و ربانی، ع. ۱۳۸۹. اثر اعتبارات خرد بر مدیریت بحران: مطالعه موردی صندوق اعتبارات خرد زنان روستای پشت رود بم. فصلنامه روستا و توسعه، ۳(۱۳): ۵۳-۸۱.
- * زرگرانی، س. ۱۳۹۲. بررسی تأثیر اعتبارات خرد بر اشتغال زنان روستایی (استان کردستان). سایت اندیشه سرای تعاون.
- * سازمان جهاد کشاورزی استان قزوین. ۱۳۹۳. صندوق اعتبارات خرد زنان روستایی، واحد امور زنان روستایی و عشایری استان قزوین.
- * سروش مهر، ه.، کلانتری، خ. و شعبانعلی فمی، ح. ۱۳۸۹. بررسی عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده توانمندسازی اقتصادی زنان روستایی (مطالعه موردی: شهرستان همدان). مجله توسعه روستایی، ۱(۲): ۶۷-۸۱.
- * سعدی، ح. و عرب مازار، ع. ۱۳۸۴. نقش اعتبارات خرد در توانمندسازی زنان روستایی تجربه بانک کشاورزی، مجموعه مقالات سمینار اعتبارات خرد، توسعه روستایی و فقرزدایی، تهران، آذر ماه ۱۳۸۴.
- * فقیری، م.، زرافشانی، ک. و علی بیگی، ا.ح. ۱۳۹۰. بررسی اثربخشی صندوق‌های اعتبارات خرد در توانمندسازی زنان روستایی استان کرمانشاه، فصلنامه روستا و توسعه، ۱۷(۳): ۲۲-۱.
- * فقیری، م.، زرافشانی، ک. و علی بیگی، ا.ح. ۱۳۹۱. رتبه‌بندی صندوق‌های اعتبارات خرد بر اساس توانمندسازی زنان روستایی استان کرمانشاه، نشریه زن در توسعه و سیاست، ۱۰(۱): ۱۲۴-۱۰۱.
- * فوادی، ف.، چهارسوقی امین، ح. و علی‌پور، ح. ۱۳۹۰. عوامل تأثیرگذار بر موفقیت صندوق اعتبارات خرد زنان روستایی: مطالعه موردی پروژه بین‌المللی ترسیب کربن. فصلنامه روستا و توسعه، ۴(۴): ۶۵-۴۹.

- * قلی‌نیا، م.، فرید، ه. و فرجی، ا. ۱۳۸۴. عوامل مؤثر بر موفقیت صندوق اعتبارات خرد زنان روستایی (مطالعه موردی استان‌های مازندران و کرمانشاه)، مجموعه مقالات همایش «اعتبارات خرد توسعه روستایی و فقرزدایی»، آذرماه ۱۳۸۴، تهران، مرکز تحقیقات اقتصادی بانک کشاورزی، صفحات ۳۸۱-۳۴۹.
- * کردی، ح. ۱۳۸۵. عوامل مؤثر در نگرش زنان به مشارکت سیاسی در استان گلستان (مطالعه موردی: شهرستان گنبد کاووس). مجله مطالعات اجتماعی ایران، ۱(۱): ۱۲۳-۱۱۱.
- * کوشکی، ف.، ایروانی، ه. و کلانتری، خ. ۱۳۹۰. عوامل مؤثر بر بهبود مشارکت زنان در صندوق‌های اعتبارات خرد روستایی: مطالعه موردی استان کرمانشاه، فصلنامه روستا و توسعه، ۱۴(۱): ۳۳-۱۵.
- * مافی، ف. ۱۳۸۸. توانمندسازی اقتصادی زنان روستایی از طریق اعتبارات خرد. پژوهشنامه زن و توسعه، ۴۲(۱): ۱۶۸-۱۵۷.
- * مداحی گیوی، م. ۱۳۸۸. بررسی تأثیر صندوق اعتبارات خرد زنان روستایی در بهبود زندگی زنان روستایی (مطالعه موردی استان‌های خراسان رضوی، کرمانشاه، مازندران و هرمزگان).
<http://mehrimaddahi.blogfa.com/post-5.aspx>
- * نوفرستی م. ۱۳۷۸. ریشه واحد و همجمعی در اقتصادسنجی. چاپ اول، انتشارات رسا.
- * یعقوبی، ج. ۱۳۸۴. بررسی اثرات اعتبارات خرد بر اشتغال زنان روستایی استان زنجان. پژوهش زنان، ۳(۱): ۱۳۰-۱۲۵.
- * Bhuimail, A. and Sampa, P. 2005. Development of Rural Women through Education and Empowerment, Dehli, Abhijeet Pub, No: 48.
- * Dunn, E. and Arbuckle, J. G. 2000. Microcredit and Microenterprise Performance: evidence from Peru. Small Enterprise Development, 12(1): 11-23.
- * Gomez, R. and Santor, E. 2003. Do peer group members outperform individual borrowers? A test of peer group lending using Canadian Microcredit data, Working Paper, Pp: 47.
- * Karlan, M. 2005. Planning in the Third World in terms of gender, the role of women in development, Tehran: intellectuals, Pp: 123-61.
- * Lavoier, M. 2002. Women and microcredit in Vietnam, Anthropology Department, Pp: 100-115, available at: <http://www.Sciencedirect.com/>.
- * Rahman, M. and Naoroze, K. 2007. Women empowerment through participation in aquaculture: experience of a large-scale technology demonstration project in Bangladesh. Journal of Social Sciences, 3(4): 164-171.
- * Sathiabama, K. 2010. Rural Women Empowerment and Entrap render ship development, eSS Student papers Sathiabama/Women Empowerment, Download from [http://www.Rural %20 women %20 Empowerment%20and%20 Entrepreneurship% development, pdf](http://www.Rural%20women%20Empowerment%20and%20Entrepreneurship%20development.pdf).
- * Spreitzer Gretchen. M. 1995. Psychological empowerment in work place: dimensions, measurement and validation. The Academy of Management Journal, 38(5): 1442-1465.

یادداشت‌ها

- ¹ Dunn and Arbuckle
- ² Lavoier
- ³ Gomez and Santor
- ⁴ Karlan
- ⁵ Sathiabama
- ⁶ Kruskal–Wallis
- ⁷ Mann–Whitney
- ⁸ Multiple Regression with Stepwise Method
- ⁹ Spreitzer
- ¹⁰ Gomez and Santor
- ¹¹ Bhuiemail and Sampa
- ¹² Rahman, M. and Naoroze

Archive of SID